

Til samarbejdskommuner

Det nationale kompetencecenter for børn og unge i familier med psykisk sygdom – Kombu

Den 26. oktober 2020

Indhold

310.000 børn og unge i Danmark vokser op med en far eller mor med en psykisk sygdom, herunder ca. 122.000 med misbrug. Derudover antages det, at mindst 30.000 børn har en søskende med en psykisk sygdom. Vokser et barn op i en familie med psykisk sygdom, risikerer barnet i langt højere grad end andre børn at komme i social og faglig mistrivsel samt på længere sigt selv at udvikle psykisk sygdom.

Hvert fjerde barn i Danmark vokser altså op i en familie med psykisk sygdom, og op mod 70 % af disse børn modtager ingen hjælp. De er derfor både en udsat og meget overset gruppe, og der er brug for systematik i opsporingen og tilbud til disse børn. En lille indsats kan gøre en kæmpe forskel!

Børn kan mærke, når noget ikke er, som det skal være, og når deres forældre eller søskende påvirkes af psykisk sygdom. Derfor bliver børn også påvirkede, når deres forældre eller søskende bliver ramt af en psykisk sygdom. Hvor meget sygdommen påvirker barnet afhænger af en række faktorer; bl.a. sygdommens art og sværhedsgrad, hvor længe den står på, hvor gammelt barnet er, når sygdommen bryder ud, og hvordan netværket omkring familien er. Under alle omstændigheder påvirker sygdommen altid barnet, og det er derfor vigtigt, at der arbejdes aktivt i kommunerne på, hvordan målgruppen bliver tilgodeset – for at forebygge mistrivsel hos børnene.

Behovet for at udbrede viden og etablere indsatser, som støtter børnene, er altså stort, og derfor har vi etableret Kombu. Bag Kombu står Psykiatrifonden, Region Nordjylland og Region Hovedstaden med den fælles vision:

At børn og unge, som vokser op i en familie med psykisk sygdom, får samme muligheder som andre for at leve et selvstændigt liv i trivsel.

Vores målsætning er, at:

- Den nyeste viden og værktøjer, relateret til det at vokse op i en familie med psykisk sygdom, bliver udbredt hos de fagpersoner, som familierne møder.
- Børn og unge, som vokser op i en familie med psykisk sygdom, bliver identificeret.
- Fagpersoner, som arbejder tæt på familier med en psykisk sygdom, har kompetencer til at tilbyde og forestå tidlig støtte og indsats.

Viden, rådgivning og værktøjer til fagpersoner

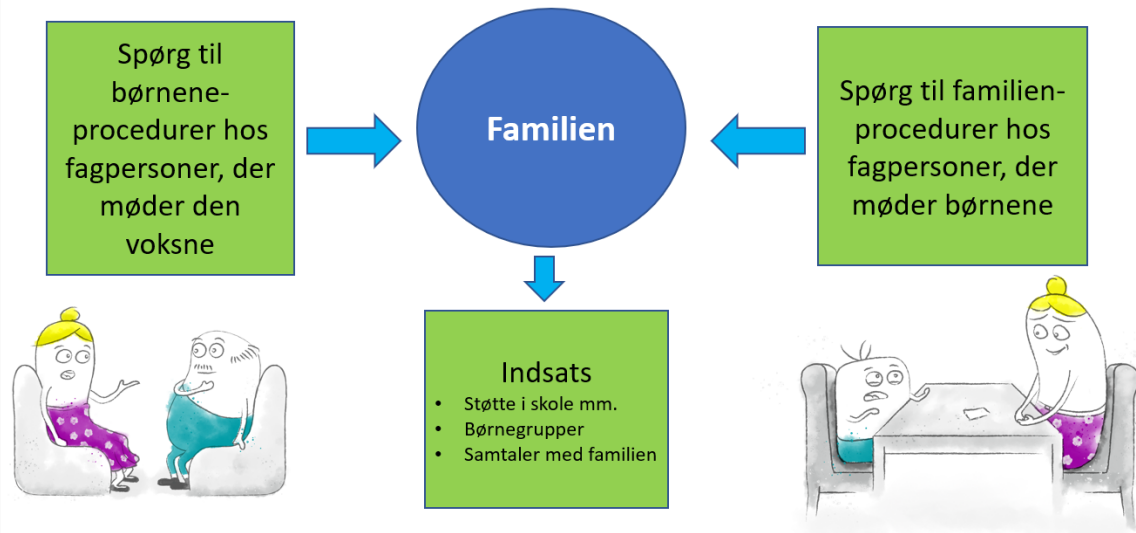
Kompetencecenteret er det naturlige første sted, hvor fagpersoner kan søge viden og rådgivning, hvis de arbejder med familier, hvor et familiemedlem er ramt af psykisk sygdom. På hjemmesiden Kombu.dk tilbydes der konkrete værktøjer, vejledning og personlig rådgivning, så fagpersoner kan blive bedre rustet til at opspore og støtte udsatte børn og evt. henvise dem til relevante tilbud i kommunerne eller regionerne.

Kompetencecenteret er støttet af Sundhedsministeriet via satspuljemidler i en 4-årig periode fra 2019.

Samarbejdskommuner

I projektperioden vil et samarbejde med 14 kommuner etableres. Der vil i samarbejdskommunerne være et særligt fokus på at identificere børn og unge, som vokser op i familier med psykisk sygdom. Dette gøres via 'spørg til børnene'-procedurer:

MODEL FOR TIDLIG OPSPORING

Der vil være fokus på at støtte kommunerne i at arbejde med specifikke tiltag rettet mod målgruppen på lokalt og kommunalt niveau.

Det får man som samarbejdskommune

Som samarbejdskommune får man hjælp til tidlig opsporing samt indsatser for børn, der lever i hjem med psykisk sygdom. Samarbejdskommunerne får følgende tilbud fra Kombu afhængig af, om der vælges model I eller II:

Model I	Model II
<ul style="list-style-type: none"> • Opstartsmøde med styregruppe • Uddannelse af 20 faglige fyrtårne • E-learning til fagpersoner • Sparring til implementering af tidlig opsporing 	<ul style="list-style-type: none"> • Opstartsmøde med styregruppe • Uddannelse af 20 faglige fyrtårne • E-learning til fagpersoner • Uddannelse af fire gruppeledere • Sparring til implementering af børnegrupper samt tidlig opsporing

Hvilke uddannelser og hvor mange medarbejdere, kommunerne får mulighed for at få uddannet, afhænger således af, hvilken samarbejdsmodel kommunen vælger.

Nedenfor er beskrevet nærmere, hvad de enkelte delelementer indeholder.

Opstartsmøde med styregruppe

For at blive projektkommune kræves det, at der nedsættes en tværfaglig styregruppe, som kan følge indsatsen på vej og sikre fremdrift samt implementering af tiltagene.

Kombu vil mødes med styregruppen, hvor vi sammen vil finde den bedste model for netop jeres kommune. Her undersøges det, hvad I allerede gør i dag, og hvordan elementerne fra Kombu med rette kan implementeres hos jer.

E-learning til fagpersoner

E-learningmodulet til fagpersoner, der møder barnet:

- E-learning af en varighed på 45 minutter
- Afholdes ved et teammøde eller lignende
- En i teamet har en koordinerende rolle – dette kan fx være det faglige fyrtårn

Formål:

- At få viden om børn og unge, der lever i hjem med psykisk sygdom
- At kende til tegn på mistrivsel
- At få viden om, hvordan man kan handle, hvis man er bekymret for et barn
- At kunne lave en handleplan, hvis man er bekymret for et barn

Uddannelse af 'faglige fyrtårne'

Samarbejdskommunerne får mulighed for at få uddannet 20 faglige fyrtårne. Uddannelsen er for faglige medarbejdere i almenområdet (daginstitution, folkeskole, ungdomsuddannelse) samt myndighedsbehandlere på børne- og ungeområdet.

Der vil være en vekselvirkning mellem oplæg, case-beskrivelser, øvelser samt diskussion. Undervisningen er praksisnær og dialogbaseret med god mulighed for at stille spørgsmål og reflektere over egen praksis. Redskaberne, som præsenteres på kurset, kan omsættes direkte i egen lokal praksis. De faglige fyrtårne vil efter uddannelsen være i stand til at facilitere e-learning for deres kollegaer.

Udbytte hos faglige fyrtårne:

- Kendskab til forskning om børn og unge, som vokser op med forældre med psykisk sygdom
- Kendskab til forskning om børn og unge, som vokser op med en bror eller søster med psykisk sygdom
- Viden om barnets/den unges behov for information om sygdom og behandling
- Viden om tegn på mistrivsel hos barnet/den unge
- Kendskab til undersøgelser om indsatser og arbejdsgange for målgruppen i kommunalt regi
- Viden om konkrete redskaber til fagfolk, der kan anvendes i dialogen med det pårørende barn/den unge samt i dialogen med forældre
- Viden om konkrete redskaber til arbejdet med målgruppen – som har såvel et forebyggende som intervenserende sigte

Uddannelse af børnegruppeledere

Du får som samarbejdskommune mulighed for at få uddannet fire gruppeledere.

Med uddannelsen får du kendskab til udviklingspsykologi, legens betydning, mentalisering og børns behov, når forældreevnen er udfordret. Du får redskaber og færdigheder til at afholde og lede grupper for børn af forældre med psykisk sygdom. Som gruppeleder vil du bidrage til, at børn lærer at mestre det svære livsvilkår, det kan være at vokse op med en syg forælder eller søskende.

Uddannelsens fire dage hænger sammen og er struktureret som et gruppeforløb, så du efterfølgende er kvalificeret til at gennemføre dit eget gruppeforløb med en anden gruppeleder. Kurset giver dig forudsætninger for at:

- Planlægge og gennemføre gruppeforløb for udsatte børn
- Inddrage lege og aktiviteter til at fremme børnenes mestring, sammenhold og gensidige støtte
- Anvende narrative, mestringsfremmende- og mentaliserende perspektiver på arbejdet med børnegrupper
- Arbejde med et udviklingspsykologisk perspektiv ift. børnenes adfærd

Timeforbrug for afvikling af børnegrupper i en kommune:

Ønsker man at iværksætte børnegrupper i kommunen, skal man udover selve gruppeforløbene påregne tid til koordinering – herunder tilmeldinger til gruppen, markedsføring af grupper mm. Vores erfaring viser, at man ca. bruger 10 timer pr. uge til en koordinator i opstartsfasen – senere kan man nøjes med færre timer.

Derudover skal I beregne ca. 90 minutter pr. gruppeleder pr. gruppegang. Der skal altid være to gruppeledere, når man afholder grupper.

Tilbud om sparring til implementering af tidlig opsporing og børnegrupper

I forbindelse med etablering af tidlig opsporingsprocedurer eller indsatser i forhold til børn i familier med psykisk sygdom tilbyder Kombu telefoniske, online og/eller fysiske sparringsmøder.

Hvis jeres kommune er samarbejdskommune, tilbydes I første indledende møde med styregruppen eller den gruppe, som I har besluttet skal starte indsatsen op.

Afhængig af hvilken indsats, kommunen vælger, kan I modtage yderligere møder med arbejdsgruppen m.fl.

Kriterier for samarbejdskommuner

Hvis en kommune ønsker at blive samarbejdskommune, skal de ansøge herom (se ansøgningsskema næste side). Ansøgningen skal være fremsendt senest den 15. december 2020. Kommunerne får svar på deres ansøgning den 22. december.

Samarbejdet påbegyndes i januar 2021.

Samarbejdskommunerne skal leve op til følgende kriterier:

- Have et ønske om at ville arbejde med et særligt fokus på børn som pårørende på både børne/ungeområdet og på voksenområdet.
- Der skal nedsættes en styregruppe og arbejdsgruppe med medlemmer fra de forskellige forvaltninger. Disse grupper skal sikre, at der arbejdes med at

iværksætte og gennemføre tiltag i relation til ovenstående, og at en forankring kan implementeres efter projektperiodens udløb.

- Kommunen sender 20¹ medarbejdere på fagligt fyrtårn-uddannelsen. Uddannelserne ligger i perioden februar 2021 til oktober 2021. Opfølgingsdage er placeret i efteråret 2021 og foråret 2022.
- Medarbejderne skal være tilknyttet kommunens skoler eller institutioner. Det skal tilstræbes, at de faglige fyrtårne for så vidt muligt spredes ud mellem kommunens skoler og institutioner. Således skal det tilstræbes, at kun en medarbejder (max to) uddannes fra hver skole eller institution².
- Er man en model II samarbejdskommune, skal der desuden uddannes fire medarbejdere til gruppeledere. Uddannelsen finder sted i perioden maj 2021 til september 2021.
- Ved model II skal der i projektperioden etableres børnegrupper.
- Kommunen skal deltage i en samlet evaluering af projektet. Hertil forventes deltagelse i interviews og evt. udvikling af andet evalueringsmateriale.

¹ Der vil tages hensyn til kommunens størrelse ift. antal medarbejdere, der skal sendes på uddannelse. Ved spørgsmål kontakt Malou Laursen på malou@psykiatrifonden.dk

² Der vil tages hensyn til kommunens størrelse og antal institutioner og skoler

Ansøgningskema

Hvilken kommune?

Hvilken samarbejdsmodel ønskes (model I eller II)? Og hvorfor?

Arbejdes der i kommunen allerede med tiltag ift. målgruppen? Hvis ja hvordan?

Hvordan vil I som samarbejdskommune kunne styrke indsatsen over for målgruppen?

Hvilke repræsentanter påtænker I skal deltage i en styregruppe?

Ansøgningen sendes til projektleder Malou Laursen på kombu@psykiatrifonden.dk

Ansøgningen skal være modtaget senest den 15. december 2020

Vi forventer at give svar senest **den 22. december 2020**

Kombu
Psykiatrifonden
Hejrevej 43
2400 København NV

Telefon: 39293909
Mail: Kombu@Psykiatrifonden.dk

www.kombu.dk